

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Nyilt levél.

Főtisztelendő

Buday Gergely

főgimnáziumi hittanár úrhoz

Zomborban.

Főtisztelendő Uram!

Igen t. Barátom!

E lapok az október hó 6-án megtartott gyászünnepélyen elmondott beszédedet megkritizálták. Annál a barátságánál és állandó érdeklődésnél fogva, mely engem e lapokhoz fűz, a beszédedről mondott kritikát nekem impu-táltad. Én kijelentettem, hogy ahhoz a kritikához semmi közöm; nemcsak hogy nem irtam a kritikát, hanem arról nem is volt tudomásom. Egy közös barátunk figyelmeztetésére olvastam csak el. Kijelentettem azonban azt is, hogy beszéded reám is kellemetlenül hatott s azt mondtam, hogy szives engedelmekkel nyilt levél alakjában el fogom mondani a magam szerény véleményét is. Te ebbe beleegyeztél; így hát szives engedelmekkel élve, elmondom szerény véleményemet.

Ha a kegyelet adóját akarjuk leróni hazánk nagyjai iránt s ha ezt

általános jellegű ünnepség formájában tesszük, úgy ennek az aktusnak semmi köze a politikához, főleg semmi köze a pártpolitikához. Aki pártpolitikát kever a hazafias ünnepségek keretébe, az nagyon könnyen ünneprontóvá válik. A napi pártpolitika ilyen alkalmakkor feltétlenül sérti a kegyeletet, mert a nagyok emléke nem érdemi meg, hogy valaki jogcímnek használja fel politikai ellenfeleinek gyalázására. A nagyok emléke minden magyar ember szívében szűzi tisztaságu; a pártpolitikai furor az ő kitöréseivel ne zavarja soha azt az együttérzést, amely a magyar lelkeket a nagyok tiszteletében összekapcsolja. Hősök, akik az életüket és vérüket áldozták a hazáért, nem lehetnek cégerei valamely politikai árnyalatnak. A hazafiság nem monopólium, nem lehet hát monopolizálni az ország nagyjait és hőseit sem. Szentek ők, pártpolitikai tekintet nélkül mindnyájunk szentei, akik, meg vagyok róla győződve, ott fenn azt kérik a legnagyobb Hatalmasságtól, hogy tanítsa meg a magyarokat az egyetértésre és szoktassa őket el a gyalázokdástól.

A gyalázkodás mindig minden körülmények között csunya dolog; sohasem lehet olyan fegyver, a melylyel tartós győzelmet vívhatunk ki. De semmikép sem lehet eszköz a kegyelet adójának lerovásában. Ha valakinek emlékét megakarjuk tisztelni s ezt más-ként nem tudjuk tenni, mint gyalázkodással, akkor inkább ne ünnepeljünk. Mert aki az utókor hálájára és tiszteletére érdemes, az bizonyos magasabb emberi lény, aki rendkívüliségével a hétköznapiságból kivált; az ilyen ember emlékét a saját maga értékével tiszteljük és ünnepeljük, mert a mindennapi viszálykodás és gyalázkodás sérti az illető nagyságát és alkalmas arra, hogy a szent ünnepet profanizálja, becsét lerontsa és hétköznapivá tegye.

Jézus Krisztust nem lehet káromlással, az embertársaink szidalmazásával imádni, még akkor sem, ha az illető embertársaink nem követik őt; mert Jézus Krisztus maga a jóság és a szeretet. Az aradi hősök emlékét nem lehet a mások gyalázásával ünnepelni, mert ők a tiszta hazaszeretetet megdicsőült égi szimbolumai; a hazaszeretettel pedig nem egyeztethető össze a haza más

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Őszi estén.

Én édes Istenem,
Csak azon kérlek:
Ilyen őszi este
Hadd haljak én meg.
Ilyen szép, szelid
Őszi alkonyatkor;
A nap felhőtlen
Szálljon le, ép' akkor
A nagy pillanatkor.

Utolsó sugarát
Utolszor nézvén:
Példája maradjon
A szívem mélyén.
Azzal induljak
A nagy éjszakának:
Hogy minden éjre
Uj fényözön árad,
Uj virradat támad!

S az őszi levelek
Lassu hullása,
Rinzasson egy végső,
Nagy látomásba,

Egy más tavaszról,
Hol örökké élnek:
Hulló virágok,
Kialuvó fények,
Hervatag remények!

Szabolcska Mihály.

Ismeretségem két kiváló Kálmánnal.

Utazási emlék.

Kálits Dömötörtől.

I.

Midőn házi orvosom hosszú idegbetegségem után azt a komoly tanácsot adta, hogy haladéktalanul Radegund fürdőbe utazzam, igazán ideges lettem. Szemeimet rámeresztve s száját tátva néztem orvosomra: nem tréfát üz-e velem, amint azonban redős, gond-dal teljes homlokára és földre szegzett arcára tekinték, még idegesebb lettem.

— Mi az ördög — gondoltam — én a félbolond betegek közé menjek, nyitott ajtók és ablakok mellett jéghideg, vizes lepedővel dörzsöljenek, a hegyekre mászkáljak, semmi mást ne egyek, mint aludtjetet és hajadon-

fővel járkáljak napon, szélben és esőben. És mindennek a kinzásnak a végeredménye az legyen, hogyha Radegund nem használ, utókurára Budapestre, Schwarzerhez kerüljek! Szép biztatás! Aggódva kértem orvosomtól, hogy ezt a lókurát gyenge szervezetem kiállhatja-e? S mikor ő vállát vonogatva szó nélkül eltávozott tőlem, idegességem még csak akkor szállott igazán a tetőpontra.

Minden további habozás nélkül rohantam egyik barátomhoz, hogy felvilágosítást adjon, vajjon milyen ott a gyógykezelés, mert az ő neje az előző évben szintén Radegundban volt. Itt azt a felvilágosítást kaptam, hogy ott a betegek, csecsemők módjára, durva pokrócokba csavarva fekszenek órák hosszúig anélkül, hogy mozdulni tudnának s ez tart mindaddig, míg róluk a veríték — mint lo-esoló kannából — csurogni nem kezd. Ezen procedura után a betegek lábaikat térdig jeges vízzel töltött dézsákba teszik, majd szaladva sétálnak és végül gyomor massage-t kapnak.

— Gyomor massage-t? — kértem — mit jelent az?

— Az „gyomor torna“ — felelé barátom.

meggyőződésű fiainak szidalmazása, még akkor sem, ha jóhiszemű más meggyőződésükkel helytelenül szolgálnák is a hazát.

Ezek általános igazságok, amelyeket, azt hiszem, te magad is készséggel aláírsz. Ezek az általános igazságok fedik az én szerény véleményemet.

Mert mi történt nálunk október hó 6-án?

Te voltál az, aki Zombor város törvényhatósági bizottságához indítványt nyújtottál be aziránt, hogy október hó 6-át ezután a város minden évben hivatalosan ünnepelje meg. Igen helyesen tetted! Nem volt senki ebben a városban, tartozott légyen bármilyen politikai árnyalathoz, aki örömmel ne üdvözölte volna az indítványodat. A törvényhatósági bizottság egyhangulag el is fogadta az indítványt. Így történt, hogy politikai különbség nélkül a hatóságok és a város polgárságának színe-java elment a gyászmisére s utána a Schweidel-szoborhoz az ünnepélyre. Szépen, méltóságteljesen kezdődött és folytatódott az ünnepély. És ime, egyszerre csak előálltál te, főtisztelendő uram! Előálltál, hogy pár szóval a zombori függetlenségi párt koszorúját a szoborra helyezd.

A közönség a köntösöd, a szeretet köntöséhez méltó kegyeletes szavakat várt tőled. Szívesen hallgatta volna mindenki ajkaidról a szegény marttyrok s a hazaszeretet dícsőítését. Oh! de te hamar végeztél a marttyrokkal és nagyon hamar a hazaszeretettel! Megfelejtkeztél arról a megtisztelő szerepről, amely osztályrészedül jutott és pártpolitikai szidalmazó kortesbeszédet mondottál. Szidtad és sértetted azokat, akik veled nincsenek egy nézeten; lázítottad,

izgattad a hallgatóságot, holott ily alkalmakkor a békét, összetartást és egyetértést kell hirdetni. Szuvedélyes gyűlölet, vad harag és düh szólaltak belőled, nem válogatva a keményebb-nél-keményebb kifejezésekben. Haragodban még esküre is emelted a kezedet!

Hidd el, nem emelted az ünnepély fényét, hanem lerontottad. Ugyebár az volt a célod, hogy október hó 6-át a közönség osztatlanul megünnepelje? Kérdezd meg a komoly elemet, elmegy-e majd ismét erre az ünnepre, hogy azon pártpolitikai gyalázkodást halljon? Ugyebár az osztatlan ünnepléssel a marttyrok emlékének akartunk hódolni? Hallgass a jobb meggyőződésedre és magad bevallod, hogy az ő szent emléküket más ünnepeletést érdemel. És ha még belevisszük is a pártpolitikát az ünnepelésbe, szabad-e gyűlölettel és haraggal szitkozódni, izgatni és lázítani, mikor a magyarnak együttérzésre és egyetértésre van szüksége?! Szabad-e lázító esküre emelni a kezedet, mikor magad nagyon jól tudod, hogy az ilyen eskü Isten előtt nem kedves?!

A szitkozódás és gyalázkodás nem érv, nem indok. Csak arra alkalmas, hogy még jobban megerősítse azokat a válaszfalakat, amelyek a magyart a magyartól elválasztják. Pedig nem erre van ám szüksége ennek a szegény hazának! Oda kellene törekedni, hogy a különféle politikai meggyőzések dacára becsüljük és tiszteljük egymást, mert ez ad erőt az országnak. Ne szenvedjen senki abban a meggyőződésben, hogy csak ő a hazafi, a többi gazember! Mert éppen az, aki így gondolkozik és így beszél, az nem jó hazafi, mert sebet üt a haza testén!

Hiszem, hogy szent meggyőződésed

vezérelt, bár tudom, hogy más nézeteket is vallottál már; elfogadom, hogy a nemes szóközi hév ragadott el, bár intelligens ember ilyen alkalmakkor használt ilyen tónusért könnyen a mesterkéeltség vádját vonja magára; az irántad mindenkor érzett tiszteletemből folyó meggyőződésem, hogy minden célzat nélkül nemes, de tulzott hazafiságod szólalt meg, noha lehetnek, akik úgy gondolják, hogy az alkalmas cégért felhasználva sikert akartál aratni, ha egyebütt nem, hát a karzaton. Én a magam részéről semmiféle rossz intenciót nem tételezek fel, mert ismerlek; de minek tetted ki magad a mások kritikájának? Nem szebb lett volna, ha abban a köntösben, amelyet hordasz, rövid imát mondottál volna ott a szabad ég alatt! Milyen fenséges jelenet lett volna! Ezzel te avattad volna Zomborban igazán szent ünneppé azt a napot, így pedig te rontottad meg az ünnepet és lesüllyesztetted a pártpolitikai tüntetés nivójára.

Ime az én szerény nézetem, amelyet szíves engedelmeddel elmondottam, anélkül, hogy a személyed iránt érzett mély tiszteletem legkevésbé is változott volna. Jól tudod, hogy a hazafias ügyekben mindig egymás mellett állottunk, így hát méltán hihetem, hogy véleményem nyilvánítását nem veszed zokon.

Csak még egyet!

Mikor a Schweidel szobrát Zomborban lelepleztük, Kossuth Ferenc azt mondotta: „nem politikát jöttünk csinálni, hanem a kegyelet adóját leróni.“ Érzed ezekből a szavakból, hogy a függetlenségi vezér miként gondolkozik az ilyen kegyeletes hazafias ünnepekről!! Jézus Krisztus a szeretet tanát

tom. A beteg hátára fekszik és az orvos addig gyurja, gyömöszöli a beteg gyomrát, míg a betegnek vagy mind a két szeme ki nem düllöd, mint a ráké, vagy míg a beteg óriási étvágyat nem kap, illetőleg ha volt, el nem veszti.

— És mit kapnak a szegény radegundiak emi?

— Ebédre főtt salátát kapnak és rizst hus nélkül, mely utóbbit csak elképzelniök szabad, hogy a gyomrukát meg ne tételjék, azután kapnak még stájer piritott burgonyát és földi epret, mit a vendégeknek saját pénzükön kell beszerezniök — mondá barátom. Az emésztés elősegítésére pedig a fürdő zenekara oly megható darabokat játszik, hogy mindannyian elalszanak tőle, de csak azért, hogy azután megerősödjék és felvidulva új életre ébredjenek.

— De mondja meg nekem barátom őszintén, használt az ön nejének a radegundi kura?

— Igen, bizonyára használt — mondá barátom némi habozással, általában egészségesnek találom, csak őszkor és tavaszkor,

midőn a nőknél a toilettváltás ideje elérkezik, ünnekel fel viselkedése előttem aggasztónak.

Ezután elbucsztam barátomtól, hazamentem, lefeküdtem, de egész éjszaka még a szememet sem hunytam be. De mégis azzal az erős elhatározással, hogy orvosom tanácsát követni fogom, bármi történjék is, összesomagolom utitáskámat és Grácba utaztam, hogy onnan kocsin Radegundba juthassak. A közvéleménytől, mely a radegundi kurát kizártnak híresztelte el, megijedvén, felizgott képzeletem egész uton a fürdői viszonyokat és életet a radegundi gyógymód rossz hírének megfelelően festette elém. Elképzeltem magamban, hogy maga a fürdő egy fekete és meredek sziklaktól körülvelt szűk völgy mély fenekén fekszik, mint az éjjeli ragadozó tojása a fészében. A sziklákról hosszú, párhuzamos sorokban fehér lepedők lógnak és a legmagasabb hegyromról hegyi patak zugva fut le keresztben fekvő, kettőtört fatörzseken át s a patak jéghideg vizétől az egész völgyet hűvös nedvesség borítja ködbe. Csak éjjel-nappal égő lámpák mellett láthatja az ember, hogy a ködben élő em-

berek laknak, kik lepedőikbe burkolva szellemek módjára suhannak ide-oda.

Mily kellemes volt azonban esalódásom, midőn kocsisom, ki időközben leszállott kocsijáról és a meredek uton lovai mellett gyalog haladt, ostorával egy a hegyek között regényesen fekvő kedves kis helységre mutatott azzal, hogy az Radegund.

Amint kipillantok, látom, hogy a fürdő mezők és erdők buja zöldje közepette a nap ragyogó pompájától mintegy megaranyozva csillog. A szétszórt fehér házak engem látszanak nézni, mint a takaros stájer leányok a fiatal idegent. Már messziről üdvözöltem őket, kalapomat lengetve mintegy helyrehozni akarván ama hibámat, hogy oly rosszul gondolkodtam felőlük. De alig hogy megérkeztem a fürdőbe, ugylátszott mintha a rossz jóslat mégis valóra vált volna. Az emberek, kikkel találkoztam, mind fedetlen fővel jártak: öregek, fiatalok, férfiak, nők egyaránt. Voltak nők, kik kibontott hajjal járkáltak. Mindezek láttára eszembe jutottak egyik barátom szavai: Ha idegen jön Radegundba, az azt hiszi, hogy az összes betegek bolondok, viszont ha a betegek idegent látnak

hirdette. Egész életében követte is ezt a tant; szerette még a kinzóit is és a Golgothán a szeretet szavaival az ajkain halt meg.

Vajha ez a krisztusi szeretet a magyarok között végre talajra találna.

Fogadd őszinte tiszteletem nyilvánítását, melylyel vagyok

igaz hived

Szalay Frigyes.

A kóborcigányok gyermekei.

A kis füstösökkel mindenhol találkozunk széles e hazában. Kócosan, piszkosan, férgesen, rongyokba burkolva, de a legtöbbször csak úgy paradicsomi kosztümben, mint a raj futnak koldulva utánunk, ha utunk véletlenül mellettük elvezet s bógáncsként ragaszkodva belénk, félenkségtől reszketve, összetett kezekkel rimánkodnak alamizsnáért. A legénykék cigánykereket vetnek, a leánykák csábos táncot járnak és siránkozó hangon huzva a szót, úgy könyörögnek, hogy valóban a legnagyobb szánalmat képesek ébreszteni embertársaik szívében. Szomorúan gubbasztanak a szabadban, faluvégen, utszélien, esőben, hidegben, rejtelmes életű vén dádek, morék, borkák és a többi purdék társaságában, nem látva és nem hallva jót senkitől soha, mert nincs, aki velük törődjék. A gyakran jómagával is tehetetlen, vézna, beteges anyán kívül más senki sem kívánja létüket és ugyszólván teljesen magukra hagyva — elhagyatva — csakis életöszöntüktől sarkalva ragaszkodnak kóborló árva csapatukhoz.

És mégis ezek az elhagyatottak képezik azt a kiadós anyagot, amiből a kóborcigány népfaj kiapadhatatlan létforrását nyeri s amely anyagot, a gyermekvédelem mai nagyarányu fejlődése közben fölszivni, az állami gépezetbe most már mint ujitást lassacskán beilleszteni kell.

Ha azt akarjuk, hogy a cigány-

ügy országos rendezése végre-valahára elkezdődjék, akkor az államnak rá kell tennie a kezét ezekre a gyermekekre mielőbb. És ezt akarnunk kell, mert az ország érdeke most már nagyon is megköveteli, a vármegyék türelmetlenül sürgetnek valamelyes intézkedést s a társadalom kénytelen-kelletlen túri és tétlenül nézi ezen embertársaink vég nélküli züllését és garázdálkodásait.

Tudjuk, hogy elég nagy irodalom keletkezett már a vándorcigányokról, melyben a velük hivatalosan foglalkozó vagy irántuk csupán emberbaráti szeretetből érdeklődő egyéniségek — Istentben boldogult József főherceg is — élénk színekkel ecsetelik a helyzetet s minden vonalon sürgetik a cigánykérdés rendezését, sajnos azonban, még a mai napig is eredménytelenül.

Igy a többek között Mihálovits Gyula, Alpár község egykori jegyzője, jelenleg kecskeméti lakos is valóban elismerésre méltó, tartalmas emlékiratban foglalkozik a cigánykérdéssel, „A cigányügy rendezése“ cím alatt. Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület nagyszabásu kezdeményezésbe fogott a kérdés megoldása tekintetében s máris elég tartalmas — de szerény nézetem szerint még nem minden tekintetben kielégítő — munkatervet állapított meg. Egy felsőmagyarországi vármegye a vándorcigányokat fegyveres erő alkalmazásával akarja a megye területéről eltávolítani. Zala vármegyének eddig majd minden közgyűlésén egyik-másik bizottsági tag ezer és ezer panasszal hozakodott már elő, végre is Árvay Lajos vármegyei főjegyző minden részletre kiterjedő, gondosan előkészített javaslata alapján szabályrendeletileg intézkedtek. Törvényes alap hiányában azonban mindezen tervezetek felsőbb jóváhagyást nem nyerhetvén, az ügyek intézése marad a régiben.

Ujabbán már az állami gyermekmenhelyek országos felügyelője lépett akcióba és áthatva az ügy fontosságától, részletes, a kérdést különösen gyer-

mekevédelmi szempontból minden oldalról megvilágító fölterjesztést intézett a belügyminiszterhez, melyben a kóborló cigányoknak törvényen és társadalmi jogrenden kívül álló életmódjára hivatkozva, a cigánygyermek állami gondozásba vétele tekintetében intézkedést kér.

Ezek és még sok más ugyanegy cél felé törő intézkedések, próbálkozások és tapogatózások képezik kiinduló pontját az általános óhaj megvalósulásának.

Hogy ezuttal magam is a próbálkozók közé állva, kísérletet teszek a dolog dűlőrejuttatása céljából, az abban a fontos körülményben leli magyarázatát, hogy a kérdést szoros kapcsolatban lévőnek látom a gyermekvédelemmel; a dolognak mind a felnőttek, mind a gyermekekre nézve való megoldása pedig egymástól elválaszthatatlan lévén, némi közigazgatási tevékenység vázolására is ki kell legközelebb terjeszkednem.

Nézetem szerint a munkát a gyermekvédelemről szóló 1901. évi VIII. és XXI. törvénycikkek alapján kezdhethetjük el s az 1903. évi I. V. c) számú, Széll Kálmán által kibocsátott belügyminiszteri szabályzatban foglalt részletes utasítás szerint, az állami gyermekvédelem keretében, vaskövetkezetességgel most már végre is hajthatjuk.

A cselekvés ideje valóban elérkezett. Bizton hiszem, hogy nemcsak az emberbarátok, de a törvény végrehajtására hivatott tényezők is munkára készek s nincs semmi kétségem az iránt, hogy már a legközelebbi jövőben árvaszéki elhagyottak nyilvánító határozatokban nyilvánul meg a kóbor cigányok gyermekei felől való állami gondoskodás üdvöstiténye. És itt léptünk rá arra a hosszú mesgyére, mely a már oly régóta vajudó cigánykérdés alapos rendezéséhez vezet.

A vándor cigánygyermeket már csecsemőkorában állami gondozásba kell venni s 15 éves koráig — amint azt

Radegundba jönni, bizonyosan azt gondolják, hogy az bolond, mert ha okos lenne, bizonyára nem jött volna oda. De ebben mégis alaposan csalódtam, mert ellenkezőleg ide épen azok az emberek jönnek, kiknek sok eszük van. Voltak itt ugyanis egyetemi tanárok, jog- és orvostudorok, magas egyházi és katonai méltóságok, államférfiak, művészek és írók, kik mindannyian idegeik megerősítését és kedélyük nyugalmit óhajtották itt feltalálni és fel is találták. Abból az életet adó, tiszta levegőből minden lélegzetvétel teljes fordulatot idéz elő a beteg javulásában.

Miután lakásomban elhelyezkedtem és a szerény fürdőt, melyben dörzsölik ugyan az embert, de nem nyuzzák, megtekinttem, a gyógyterembe mentem, hogy megszemléljem.

A nagy ebédlőben hosszú asztalok hófehér terítővel voltak megterítve, melyeken két sorban magas, aludttejjel megtöltött poharak, mintegy fehér diszuniformisba öltözve, állottak.

— Ez a vacsoránk — mondta egyik ismerősöm, a hátam mögül.

— Ugy és semmi más? — kérdém gondolkodva. Én savanyu arcot vágtam anélkül, hogy az aludttejet megízletem volna, s azonnal vissza akartam utazni, de ismerősöm buzdított.

— A megszokás — mondá — a leg-savanyubb tejet is a legédesebbé változtatja. Mi mindannyian szidtuk a nyomoruságos eledelt, panaszkodtunk egyik a másikának az emberhez méltatlan gyógy mód ellen, megfogadtuk, hogy ide többet vissza nem jövünk és mégis minden évben visszajövünk. Vannak itt vendégek, akik harminc esztendeje egymásután visszajönnek ide. Látja ott azt az egészen virágokkal diszitett zsöllyét, mely előtt az asztalon elegáns virágtartóban az az óriási virágsokor van, az a hely dr. Szily Kálmán, a magyar tudományos akadémia titkárának, a mi radegundi nesztorunknak helye. Épen ma ünnepeltük meg idejársának harmincadik évfordulóját. Jöjjön, majd elvezetem abba a völgybe, melyet az ő tiszteletére „Szily völgy“-nek neveztek el.

Ezzel Radegundnak egyik közeleső, ingerlő szépségű kis völgyéhez vezetett, melyet habzó patak öntözött a legkedvesebb viz-

eséseket alkotva s melynek két partját nyíló virágok és sűrű lombos fák árnyékolják be.

Egy alacsonyabb síma sziklába, melyet több fehérre festett pad vett körül, magyar nyelven „Szily völgy“ van bevezes s mindenik pad a nagyrebecsült jubiláns családja egy-egy tagjának neve után volt elnevezve: „Feri pad, Róza pad, Mari pad“ stb. Csodálkoztam, mennyire megmagyarosodott Radegund. Az ember szinte azt hinné, hogy Debrecenben van, annyian beszélnek itt magyarul. Ezt a kis Ausztriát idegbetegek hódították meg Magyarországnak, miután jó nagy mennyiségű aludttej ömlött érte.

Elérkezvén a vacsora ideje, a gyógyterembe tértem vissza. Helyemet közvetlenül Szily Kálmán mellett a szomszéd asztalnál jelölték ki. Itt elég alkalmam volt ezt a tudós és híres embert közvetlen közléről tanulmányozni. Már az első pillanat sejtette velem, hogy áldott lelkű és szeretetreméltó férfiú. Erről meg is győződtem, miután őt teljes esztendőn át szerencsésen asztalszomszédja lehettem.

Nemesak ma, midőn harmincadik évfordulóját ünnepelte, volt Szily egy családja,

a törvény az elhagyott gyermekekre nézve már előírja — a gyermekmenhelyek oltalma alá kell őket helyezni. A menhely felügyelete alatt jóra való polgáremberekhez kell kitelepíteni a cigánygyereket, ahol csavargást, kóborlást, rendellen, nyugtalan életmódot még hiréből sem ismerhetik meg, sem meg nem tanulhatják, sem meg nem szokhatják. A már növekvő korában, különösen 7—10 éves korában bekerült gyermeket pedig, ha annak szüksége mutatkozik — s ez valószínűleg gyakran fog előfordulni — életének 15-ik évén túl is állami gondozásban kellene meghagyni; erre nézve azonban már a mai szabályzatban még hiányzó külön intézkedések szükségeltetnek.

A vándorcigány azért vándorol örökké, azért kóborog az országban szanaszéjjel és sehol sem tud megállapodni, mert csecsemőkorától fogva ebben az életben nőtt fel. Soha mást nem látott, soha mást nem próbált, egy helyben soha nem lakott, amióta csak eszmélni tud, mindig azt érezte, hogy neki mozognia kell, megállapodnia sehol sem szabad; mindig azt tapasztalta, hogy neki a legtöbbször bujkálva kell élnie s mindenhol ellenséges indulatra találván, létfenntartási eszközeit is csak csalárd uton lehet megszereznie. Az ilyen emberfiától tehát azt várni, hogy letelepedjék és rendes életmódhoz szokják, addig, amíg őt Isten és a természet törvényei szerint egy másik életmódba, a mi fölfogásunknak megfelelő rendezett életviszonyba be nem vezetjük, képtelenség. Ilyen megváltozást vagy erőltetett átalakulást semmiféle emberi törvény alapján ne reméljünk. Nemcsak hogy alaposan csalódnunk fogunk, aminthogy eddig is a cigánykérdés rendezésére irányuló minden fáradozásunk meddő kísérletnek bizonyult, hanem vétkezünk is a természet örök törvénye ellen.

A jelentkezésre kötelezés, kikötés, bilincselés, botozás, toloncolás, letelepítés, lóttartási tilalom behozatala, iga-

zoló okmányok megvonása s egyáltalán a szabad mozgás akadályozása stb. intézkedések tehát nemcsak hogy részben törvénytelen, de a cigány-természettel és szokásokkal homlokegyenest ellenkező, legtöbbször embertelen intézkedések is és a dolog elmérgesítésére alkalmas naiv kísérletszámba mehetnek.

Egyelőre meg kell őket hagyni jelenlegi szokásaikban és életmódjukban, hogy egy általam legközelebb részletezendő központi nyilvántartás és rendszeres, de könnyű felügyelet mellett a magyar honosak csak csatangoljanak, jöjjenek, menjenek, ahogy kedvük tartja, de azalatt szépen csendesen hozzá kell fogni a kérdés sikeres megoldására vezető alap lerakásához, mint elől említém: a gyermekvédelem keretében.

Elsősorban is elhagyottá kell nyilvánítani a vándorcigányok minden egyes 10 éven aluli gyermekét már csecsemőkoruktól kezdve, hogy ezek az ország területén eloszlott 18 állami gyermekmenhely legközelebbikébe beszállítottván, mint új hajtás, már bölcsőjüktől kezdve nyugodt, rendes társadalmi légkörben ébredzenek s erősödjének meg az élet küzdelmeire.

A csecsemő-gyermekek azért még nem kell elszakadnia az anyjától. Mert akár egészségi, akár egyéb célszerűségi szempontokból, különösen pedig a gyermekével való megszökés és újabb elszéledés meggátolása okából is, ha szükségesnek mutatkoznék az, hogy gyermekét a cigányanya maga szoptassa ki az intézetben, arra az esetre lehetővé kell tenni ezen anyáknak intézeti gondoztatását.

Azt a kis füstöst azután a gyermekmenhely épp úgy kitelepíti jóra való vidéki parasztember házához, mint más asszony gyermekét, ahol a főnálló szabályoknak megfelelően gondosan nevelik, ruházzák, iskoláztatják s gyógykezelik államköltségen. A gyermekmenhelyek kötelekébe került vándor cigánygyermek azáltal nemcsak ők maguk fognak az állam és a társadalom hasz-

nos tagjaivá válni, hanem — megszűnően anyagát szolgáltatni a kóborló elemeknek — alapjában fogják megingatni az öröklétűnek látszott veszedelmet.

Nehezebb a dolog ama része, mikor a gyermek már nem csecsemő, hanem növekvő korában kerül a gyermekmenhelybe, mikor már a vándor életmóddal némiképpen ismerős, sőt 7—10 éves korán túl ahhoz a zaklatott, csavargó életmódhoz már kisebb-nagyobb mérvben hozzá is szokott. Ilyenkor már kivételes eszközök igénybevételére is szabad gondolnunk, mert tapasztalásból tudjuk, hogy a csavargó, ugynevezett nomád élethez szokott vagy abba csak belekóstolt 7—10—15 év közötti gyermekeket — nemcsak a cigányok gyermekét — még megkötni sem lehet. Az megszökik vagy belebetegszik új helyzetébe, hát még a cigánygyermek, aki már megszokta, hogy az Isten szabad ege alatt az éjszaka legyen az ő világa, az éj a munka ideje, mert ő csak éjjel él igazán s nappal pihen vagy bujkál; akinek csak az az édes, amit lopott, amit koldult, vagy amit civakodással vett, avagy erőszakkal rabolt el embertársaitól.

Az ilyen gyermeket — különösen ha már ismételve megszökött, vagy pláne büntetendő cselekinényre is hajlandóságot mutatott — rendszeres őrizet alatt álló, valami olyan nevelőintézetben kell elhelyezni, ahonnan többé meg nem szökhet s ahol a javulásra — már kit ahogy lehet — rendszeresen szorítják. Erre a célra alkalmasnak mutatkozik az állam tulajdonát képező s évek óta üresen álló szépfekvésű Munkács vára, melynek tágas és világos emeleti termei fölötte alkalmasak volnának egy nagyobb szerű nevelőintézet céljaira s ahonnan még a rendkívül leleményes észjárású cigánygyermek sem volnának képesek megszökni vagy engedély nélkül távozni.

Természetes, hogy ez valamelyes költségbe fog kerülni és hogy javítóintézet színezete van a dolognak —

mint legfőképen barátai és tisztelői figyelmességének és kedvességének központja, hanem máskor is bárhová ment vagy ült, ismerősei körülfojták és figyelemmel hallgatták az ő komoly és tanulságos beszélgetéseit. Szily rendszeren minden délelőtt az olvasókör előtt ült, körülveve legbensőbb barátaitól. Rendszeren ő vitte a szót s én hogy tudományos beszélgetéseit hallgathassam, mint esendes hallgatója, egy szomszéd padra telepedtem le. Itt beszéltek meg a legértékesebb és legfontosabb tárgyakat s ezek a beszélgetések inkább tudományos előadásokhoz hasonlítottak, mint szórakozáshoz. Ezen, sokszor igen komoly szórakozások természetesen voltak, meg-megvilágítva néha a humor villámsugarától, mit szívből fakadó kacagás követett.

Tehát miután az asztalhoz ültem, hogy első vacsorámat elfogyasszam, felemeltem aludtjejjel megtöltött poharamat, de az első korty semmi áron sem akart sikerülni. Az aludtjejjel helyett erővel az orromon keresztül akart menni. Végre hirtelen felemeltem fejemet s ezzel megadtam az aludtjejjel az alkalmat, hogy a maga útján tovább menjen.

Lassan mégis megnyugodtam az elkerülhetetlenben, megbarátkoztam az aludtjejjel és valahányszor Radegundból elutaztam, mindannyiszor a legérzékenyebb bucsut vettem tőle. De még mielőtt emlékezésemet befejezném, felemlitem azt az esetet, miként kerültem közelebbi ismeretségbe Szily Kálmánnal. Egy ebéd alkalmával, midőn az összes vendégek épen az asztalnál ültek, két magas, impozáns megjelenésű, szép szőke nő jött a terembe: egy idősebb, az anya és egy egészen fiatal: az előbbinek leánya. E rendkívül érdekes jelenség láttára az összes vendégek szeme kíváncsian irányult a belépő hölgyek felé. Én gondolataimba elmélyedve, az ebéddel lévén elfoglalva, a két idegent csak akkor vettem észre, midőn közvetlen mellettük letelepedtek, mert mindkét hely épen üres volt. Amint hallottam, hogy Ujvidéket, születésem helyét említik, szerfölött megörültem s ismeretséget kötöttem a hölgyekkel. E naptól fogva összes sétáikban és kirándulásaikban állandó kísérőjük és vezetőjük lettem. Felkerestük Radegund legjobb vízforrásait. Egy ízben, hogy a pompás kilátást élvezhessük, reggeli kirándulást tet-

tünk a meredek és fáradságos „Magyar bérc“-re is. Visszatérőben ezen sétakirándulásunkról szemben találkoztunk Szily Kálmánnal, ki szokott kedvességével nyugtá jobbját és félre hívott.

— Igazán gratulálok önnek ehhez az érdekes ismeretséghez tanár ur — mondá dr. Szily mosolyogva — amiért önt az összes férfiak megirigylik; mondja csak „kedves öcsém“, kik tulajdonképpen ezek a hölgyek, hogy annyira érdeklődik utánuk mindenki.

Miután tudtára adtam neki, hogy ezek egy szállótulajdonos neje és leánya, Szily megköszönvén a felvilágosítást, szívélyesen megrázta a kezemet és azzal tovább ment.

Számtalanszor találkoztunk Radegund sétahelyein, számtalanszor üdvözöltem nagyra-becsült nejét, ki nélkül a jeles tudós soha sehová se ment, számtalanszor láttam az ő csupa szívjóságtól ragyogó, a világgal és önmagával megelégedett arcát és midőn a múlt évben ötödikben ismét Radegundba érkeztem, az első vendég, kivel az utcán találkoztam, a mi nagyra-becsült veteránunk és ünnepeltünk, dr. Szily Kálmán volt.

de e nélkül az nem megy. Bele kell ebbe fogni keztyűtlen kézzel és hamarosan, a költségek sokallása nélkül, mert idővel, más uton az ugyanis megterül s akkor fogjuk csak azt látni, hogy a dolog nem is volt olyan nehéz, mint ahogy azt eddig hittük és összetett kezekkel néztük.

Az egész országnak megkönnyeb-
bülő hálás főlshajtása mellett hajoljunk le azokhoz a kis füstösökhöz. Nemcsak az emberszeretet sugallatát, de közös mindnyájunk érdekeit és a hazafias, kulturális szempontokat is szem előtt tartjuk, mikor a gyermekvédelem, társadalom megtartó zászlaja alatt gyülekezve sürgetjük a cigánygyermek sor-
sának és így egyszersmind az egész cigány-ügy rendezését is.

Barabás Péter.

H i r e k.

Kinevezés. A közoktatásiügyi miniszter dr. Schack Béla felső kereskedelmi iskolai kerületi főigazgatót a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló bizottság kebelében alakított felső kereskedelmi iskolai tanárvizsgáló bizottság tagjává az 1905. tanév kezdetétől számított öt évre a levelezés és kereskedelmi ismeretekre mint rendes tanárt megbizta.

Kinevezés. A szegedi kir. tábla elnöke Kihut János topolyai járásbírói díj-talan joggyakorlatot ugyanazon járásbíró-sághoz díjas joggyakorlatokká nevezte ki.

Tanítóválasztás. Bacskei Péter bacsstopolyai lakos, római kath. tanítót Dávodon egyhangulag tanítóvá választották.

Uj gyógyszer-tár. A m. kir. belügyminiszter Sztapáron személyjogi gyógyszer-tár felállítását engedélyezte és a felállítás jogát Földes Ferenc okl. gyógyszerésznek, dr. Földes Simon zsabolyai járás- és tb. főorvos fiának adományozta.

Eljegyzés. Reöck Iván szegedi műszaki tanácsos és neje Kelemen Ida leányát, Margitkát eljegyezte Korpássy Gyula kir. aljárásbíró, Bacsstopolyáról.

A szegedi kamara titkársága. Tudvalevőleg nem a legsimább körülmények között és megnyugvással ment végbe a szegedi kamarai titkárválasztás. Perjessy Lászlót, a szegedi kereskedelmi iskola igazgatóját, mint annak idején hírül adtuk, 4 szavazattöbbséggel választották meg. A kisebbség különvéleményt terjesztett a kereskedelemügyi miniszterium elé a választás ellen. Mint értesülünk, a kereskedelemügyi miniszteriumban semmi nehézséget sem szándékoznak támasztani a titkárválasztás ellen. Sőt biztosra vehető, hogy a miniszter a választást mihamarabb meg fogja erősíteni.

Szövőgyár Szabadkán. A Pesti Hírlap szerint Szabadkán a temesvári szövőgyár mintájára nagyarányú szövőgyár alapítását tervezik. A vállalatba 3.600.000 korona alaptőkével óhajtanak belemenni. Ugy hogy a gyár mindjárt kezdetben kétezer munkást foglalkoztatna. A tervezők élén Lányi Mór bankigazgató áll, ki a napokban többet magával vitte Szászországba a megállapodások véglegesítése céljából.

Vásárhelyi Pál szobra. A Tiszaszabályozó magyar mérnök éreszobrának leleplezése f. hó 22-én lesz Szegeden. E hó 10-én állították föl a főalakot, a bronz mellékalkalakat pedig a napokban helyezik el az alapzaton. A magyar mérnök- és építészegylet mintegy hatvan taggal rándul le Budapestről Szegedre a leleplezés alkalmára s megelőzőleg kongresszust is tart. A leleplezési ünnep programja a következő: 1. Himmusz, éneklik a szegedi dalárdák. 2. Leleplező beszéd, mondja Kovács Sebestyén Aladár. 3. A szobor átvétele a város nevében dr. Lázár György polgármester által. 4. Szózat, éneklik a dalárdák. 5. A szobor megkoszorúzása.

Nincs pótdó, de nem nálunk, hanem Obecsen, sőt még az 1905. évi költségvetése alapján 18 ezer korona fölösleget mutatott ki, az 1906. év 25 ezer korona fölösleggel fog zárulni. Az obecsei gazdálkodás mindenestre okszerű lehet, mert a mellett, hogy városi intézményeit évről-évre gyarapítja és fejleszti, a néhány évvel ezelőtt 100%-ot kitevő pótdóját teljesen elenyésztette. — Nem ártana, ha városunk közügyeinek intézői tanulmányoznák az obecseiek művészetét.

Pálinkaégetés akadályljal.

Nem fináncról lesz szó. M. J. Sch. E. és János bácsi kimentek tegnapelőtt K. M.-nak a kisköszegi hegyeken fekvő szőlőjébe, bortörkölyt sütni. A nagy unatkozásban mi sem természetesebb, hogy szidták a helyzetet, dicserék a bort. A dicseretnek foganatja lett. Az esti halpaprikás virágos kedvben, nótaszóval zajlott le. Folyt a mérközés tovább, csak M. J. viselte magát higgadtan, mert a kazánra kellett ügyelni, nehogy odakapja a törkölyt. Lassan-lassan elesendesült minden. Felvradt! Tűz kialudva, a feltett törköly elkozmásodva gözölgött az üstből s a mérközök nagy lelki gyönyörűségére M. J. felelőssége tudatában a tartalék törköly tetején ülve aludta az igazak álmát. (Beküldetett.)

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy felejthetetlen jó anyjuk, illetve gyermekük és testvérük özvegy Jung Antalné szül. Kancsár Mária folyó hó 7-én délután két órakor, életének 45. évében hosszú betegsége és a halálkölök szentségének ájtatos felvétele után az Urban csendesen elhunyt. A megboldogultnak hült tetemei f. hó 9-én d. e. 10 órakor fognak beszenteltetni és a felsőszentiváni sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise-áldozat folyó hó 19-én reggel fél 8 órakor fog a felsőszentiváni róm. kath. templomban bemutatni. Felsőszentiván, 1905. évi október hó 7-én. Aldás és béke lengjen drága porai felett! Jung Mariska, Jung Anna, Szentiványi József, Szentiványi Antal, gyermekei. Kancsár Márton, Kancsár Mártonné szül. Hein Anna, szülei. Kancsár László, Scherer Jánosné szül. Kancsár Etelka, Siskovich Lajosné szül. Kancsár Blanka, Sonea Ágostonné szül. Kancsár Matilda, Kancsár Dezső, Kancsár Erzsébet testvérei és még számos rokon.

Jubiláló községi és körjegyzők. A magyarországi községi és körjegyzők országos központi egyesülete ez év október hó 29-én ünnepi megfennállásának negyedszázados évfordulóját. Az egyesület nagy előkészületeket tesz az ünnepségre, amelynek keretén belül ülnek meg az egyesület elnökeinek, Kuncze Imrénének negyedszázados jubileumát is. Október hó 29-én diszközgyűlés lesz Pestvármegye székházának közgyűlési termében a következő programmal: 1. Elnöki megnyitó-beszéd. 2. Az egylet fennállásának története, ismerteti Szegedi Albert. 3. Kuncze Imre 25 éves jubileuma alkalmából készített ezüst koszorút beszéd kíséretében átadja Fodor Jenő. 4. Elnöki záróbeszéd. A közgyűlés után lakoma lesz a Royal-szállóban, amelyre október hó 25-éig lehet jelentkezni Lázár József tiszaföldvári jegyzőnél. Másnap tartja szokásos évi rendes közgyűlést a jegyzői egylet, amelynek tárgysorozata az idén szokatlanul gazdag. A diszközgyűlést Szegedi Albert elnöke alatt kiküldött bizottság készíti elő, amely lelkes hangú felhívást intézett az ország valamennyi községi és körjegyzőjéhez, hogy a kettős jubileumot tömeges megjelenésükkel tegyék fényessé és impozánssá. — Mint értesülünk, vármegyénkben is többen résztvesznek az ünnepélyen.

Meglopott földbirtokos. Vargahorgosi Ferenc esantavéri lakos panaszt emelt László Géza m. kir. rendőrkapitányánál Szabadkán, hogy tornyosi pusztáján nagyobb lopást követtek el és kérte az alkaptányt, hogy vegye kezébe az ügyet. Elloptak Vargahorgosról 4 lovat és két csikót, egy sárgára festett szegedi kocsit, 4 lóra való szerszámot és egy subát. A kár körülbelül 3200 korona. A nyomozás beindítatott.

Szegény ember szerencséseje.

A közelmúltban történt, hogy egy szegény napidíjast kinevezték egyik erdőlyrészi törvényszékhez írnoknak. A szerencse szegény proletárra nézve nagy volt, de szerencsétlensége még nagyobb mert a diurnista nem tudta szállásadójának hátralékos házbértartozását megfizetni. Volt egy sorsjegye és azt ajánlotta fel háziasszonyának, amit az, nagy könyörgésre, hogy veszett fejszének legalább a nyele meg legyen, elfogadott. A kinevezett írnok még el sem foglalta új állását, mikor egyik lapban olvassa, hogy az ő egykori sorsjegyén volt szállásadónője, Kaszap Jánosné urnő 80,000 koronát nyert, szegény diurnista beleőrült. — Ugyanilyen formán járt a napokban Kopasz György esantavéri lakos is. Ő már csakugyan nyert 20 ezer koronát egy sorsjegyen. A szerencséséről nem szólt senkinek egy árva szót sem, hanem bement a városba és a banknál fölvette a huszezer koronát. Történt azonban, hogy utközben ezt a neki rengeteg összeget ellopták tőle, pedig a csárdában, ahol megpihent, nem volt más csak ő, a csárdásné, meg a keresztkomája. Lehorgasztott fölvel ment panaszra a bíróhoz Kopasz György és elpanaszolta kinkeservét:

— Tizezer pengőt nyertem.
— Megbolondult kend — mondá a bíró.
— Hát hol van a pénz?
— Ellopták tőlem.
— No, most már igazán megbolondult kend.

És mehetett ezután fűhöz-fához, a herköpáterhez is. Kopasz György elmondotta a szerencsésjét és szerencsétlenségét, mindenütt azzal fizették ki:

— Megbolondult kend, Kopasz Gyurka.
És Kopasz Gyurka csakugyan megbolondult. A minap kitört rajta a veszedelem. Leütötte a komáját meg a csárdásné, akik szintén nem akarták elhinni, hogy tizezer pengőt nyert volna. A esendörök bevitték először a börtönbe s onnét elszállították a kállai örültek házába. Itt is hiába hangoztatta Kopasz György:

— Nyertem huszezer koronát.
Nincs az az ember, aki hinne neki, hanem ehelyett ilyenkor ráadják a kényszerzubbonyt. Ilyen a szegény ember szerencséseje.

Üzlettakarítás és a segédek.

A belügyminiszter érdekes elvi határozatot hozott: kimondotta ugyanis, hogy nincs olyan törvényes intézkedés, mely szerint a kereskedő üzlethelyisége és berendezése tisztántartásához és helyreállításához szükséges munkát az elárusítási munkára felfogadott üzleti alkalmazottakkal nem végezetheti.

A világ legnagyobb szivara.

Havannából Londonba egy 16,5 hüvelyk hosszú, 6 hüvelyk átmérőjű s negyedfont súlyú szivart küldtek. Ezer ekkora szivar ára 24,000 korona.

Augusztai főhercegnő a tudó-betegekért

való küzdelemben. Mint lapunk egy előbbi számában jelentettük, a József királyi herceg Szanatórium Egyesületnek az ország több helyén alakulnak bizottságai, a melyeket senki sem kísér lelkesebb figyelemmel, mint az egyesület védnöke Augusztai főherceggasszony. A Léván megtartott alakuló ülés táviratilag üdvözölte a Tapolcsányban tartózkodó királyi hercegnőt, aki Báthly László prépostnak az alakuló ülés elnökének a következő választ küldte: Fogadják őszinte köszönetemet a meleg üdvözlésért, amelyet szívből viszonzok, Augusztai főhercegnő. A főherceggasszony örömmel értesül a tudó-betegek jóvoltáért való minden akcióról és vajha már a mi pátriánkban is megmozdulnának a jó szívek!

Óriási pályadíj. A braziliai parlament egyik tagjának javaslatára csaknem tízmillió koronányi jutalomdíjat tűzött ki annak a megjutalmazására, aki három nagy betegség, köztük a tuberkulózisnak gyógyításmódját vagy óvógymódját megfelelően tökéletesíti. A pályázó akár braziliai, akár külföldi lehet. A pályázat ügyében nemzetközi bíráló-bizottság dönt, mely egy braziliai s egy-egy német, francia, angol és olasz tagból áll.

„Az Amatőr.” Évfordulóját ünnepli az e hó elsején megjelent számában „Az Amatőr”. A művészi fényképezésnek e kitűnően szerkesztett, finom izlésű és pazar kiállítású folyóirata bámulatos fejlődésről számolt be e rövid esztendő alatt. Azokra a megérdemelt sikerekre tehát, melyekre ugy idehaza, mint a külföldön is hivatkozhatik, — büszkék lehetnek a magyar amatőrfényképezők. Folyóiratuk ünnepe — mint a magyar művészi fényképezésnek dokumentuma — egyttal az összes magyar amatőrfényképezőknek is ünnepe. Csakis művészetüket becsülik meg tehát műkedvelőink, ha lapjukat, — mely érdekeiket oly lelkesen szolgálja, — minden erejükből támogatják. Mert csakis így érhetik el hazai amatőreink a külföldiek sokkal magasabb, művészibb niveljét. „Az Amatőr”-nek legújabb programponja, — melyet évfordulója alkalmából ir zászlajára — „a magyar amatőrök országos szövetsége”. Ennek hivatása az ország összes amatőreinek egy szövetségben való egyesítése, melyet autonóm vidéki fiókszövetségeknek alapításával, vándor-kiállításoknak rendezésével, nyilvános előadásokkal és számos kényelmi eszköz bevezetésével, valamint amatőrfényképezők érdekeinek hathatósabb támogatásával vél elérhetőnek. E szövetség részletes tervezetét a jövő számban helyezi kiállításba „Az Amatőr”. Mi a magunk részéről évfordulójának és eddigi programja sikeres beváltásának alkalmából melegen üdvözljük e lap lelkes és kitartó szerkesztőjét és sok sikert kívánunk neki a jövőben is. Mutatványszámot ingyen és bérmentve készségi küld a kiadóhivatal, ha ez iránt hozzá (Budapest, VII., Király-utca 89. szám alá) fordulnak az érdeklődők.

Közgazdaság.

Komlóárak október 7-éről: Saazi 72—130 kor. 50 kilogrammonként; nürnbergi 36—114 kor. 50 kilogrammonként; segesvári üzlet nélkül; lajosfalvai üzlet nélkül; petrőci október hó 10-éről 100—120 kor. 100 kilogrammonként.

HIRDETÉSEK.

673. szám.

1905.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíró 1904. évi V. 962/5. számú végzése következtében Paul Kálmán zombori lakos javára Dekker Pál és Dekker Pálné zombori lakosok ellen 153 kor. 60 fil., 334 kor. 20 fil. és járulékaik erejéig 1904. évi június hó 17 én fogantatott ki-elégítési végrehajtás útján lefoglalt és 800 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 2 tarka tehén és zongora nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró 1905. évi V. 962/5. számú végzése folytán 487 kor. 80 fil. tökékövetelés, ennek 1904. május hó 9. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 107 korona 20 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Zomborban adósok lakásán leendő eszközzésére 1905. évi október hó 13-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1905. szeptember hó 29. én.

Styrum Mór,
kir. bir. végrehajtó.

Uj műkertészet.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy Zomborban a Sztojkovits-féle majorban, közvetlen a vasut mellett, az Export-gőzmalommal szemben

műkertészetet

nyitottunk.

Elfogadunk: **kertek diszítését, szőlőültetést, oltást és bujtatást, komlóültetést.**

Termelünk: mindennemű **virágokat**, legkivált **rózsát**, különféle **gyümölcsfákat** a faj jótállása mellett. Mindennemű **csokrokat** és **koszorukat** ugy élő, mint művirágokból készítésre elvállalunk.

Megrendeléseket lehet eszközölni a Sztojkovits-féle majorban, vagy Árok-utca 3. sz. a. Bánát külváros.

A n. é. közönség pártfogását kérve maradunk

tisztelettel

Radisits Bozsidár és Társa

mű- és élővirág kertésze Zomborban.

10—2

Alkalmazást nyer.

Kucora község jegyzői irodájában az adóügyekben némi jártassággal bíró nőtlen ember 2 korona napidij mellett azonnal **alkalmazást nyerhet.**

Szakácsy Sándor,

2—2

közs. jegyző.

359. szám

bv. 1905.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti keresk. és váltótörvényszék 56535/1905. számú végzése által dr. Fleiner Soma budapesti ügyvéd által képviselt Fenyves Ármin budapesti cég javára Niederkorn Adám szilberek lakos ellen hátr. 155 korona tőke, ennek 1905. évi május hó 5 ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 75 korona 78 fillér perköltség követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 660 koronára becsült ló, kocsis, egy nagy mángorló stb. ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1905. V. 171/7 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Szilberek alperes lakásán leendő eszközzésére 1905. évi október hó 18 ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. § a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint kifizetendő.

Hódásagon, 1905. évi október hó 2-án.

Váczy János,
kir. bir. végrehajtó.

HIRDETÉSEK

FELVÉTEKNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort!

Oltani, permetezni nem kell!
A szőlészet kincse.

A phylloxerának ellentáll!!!!

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőültvények mérsékelt áron kaphatók!

Nagymennyiségű sima és gyökeres

Delaware vessző eladás.

Cim:

Szigyártó és Takáts

szőlőteleptulajdonosok. *—6

Telep: Alsó-Segesd. Központi iroda: Felső-Segesd. Somogy megye.

Ház eladás.

Rókus-utca 20. számú ház szabad kézből eladó, mely áll 4 szoba, folyosó, téli és nyári konyha, éléskamra, kényelmes mellékhelyiségek, virágos udvar, baromfiudvar, nagy konyhakert, mely esetleg házteleknek is alkalmas. Mind utcai front.

Ugyanott **két garnitúra** és egyéb **butordarab eladó.**

Bővebbet Rókus-utca 14. szám alatt. 3—3

4138/1905.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Járásomhoz tartozó Bácsalmás, Mátételke és Tatabáza községek körzetéből álló községi állatorvosi állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi november hó 1-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert az elkészen érkezők figyelembe vételét nem fogom.

A Bácsalmás község székhelyvel bíró körállatorvosi állás javadalmazása a következő: Bácsalmás községtől 840 korona, Mátételke községtől 220 korona, Tatabáza községtől 140 korona évi fizetés, havonkénti előleges részletekben.

Nappali látogatási díj Bácsalmáson 50 fillér, éjjeli látogatási díj 1 korona. A többi községekben a hivatalos kiszállás alkalmával ugyanannyi, a hivatalos kiszálláson kívül a községgel külön kötendő egyezség útján lesz megállapítva.

Köteles a két külső községben hetenként egyszer kiszállni természetbeni fuvar kiszolgáltatása mellett.

Boncolásnál, kisebb műtéteknél -- mely döntés nélkül végezhető -- és bizonyítványok kiállításáért bélyegen kívül 2 kor., kisebb állatok boncolásáért 1 korona.

Tömeges állat vizsgálásánál és az állatok tavaszi összeírásánál napidíj 4 kor.

Oltási díj oltóanyag nélkül sertések és juhoknál 1—100 drbig 10 fillér, 100 darabon felül oltásoknál darabonként 8 fillér; szarvasmarha és lovaknál darabonként 40 fillér, 100 darabon felül darabonként 30 fillér, mely díjakat az állattulajdonos tartozik fizetni.

Adót nem fizető községi lakosok állatait díjtalanul köteles gyógykezeltetni.

Köteles az állatorvos hetivásárok alkalmával az állatok és élelmi cikkek megvizsgálását díjtalanul teljesíteni és a község tulajdonát képező tenyésztési állatokat szintén díjtalanul gyógykezeltetni.

Husszemle díjak a következők: 1 drb szarvasmarha után 60 fillér, 1 éven alóli borjúkért és sertésekért 40 fillér, juhok, kecskék és bárányok után darabonként 20 fillér, mely szemledíjnak fele az állatorvost, másik fele pedig a közpénztárat illeti.

Bácsalmás, 1905. október hó 6-án

Szutrély Lipót,

2-2

főszolgabíró.

Ad 235/1905. szám.

Pályázat mérnöki munkára.

Gádor község utcáinak és tereinek a vármegyei 15788.538. jkv. 1904. számú építési szabályrendelet 1. §-a értelmében leendő szabályozása s a szükséges munkálatok elkészítése céljából ezennel pályázatot hirdetünk s felhívjuk a vállalkozni óhajtó mérnök urakat, hogy ajánlataikat alulírott előjárásnál **folyó évi november hó 20-ig** nyujtsák be.

Gádor, 1905. október 8-án.

Szalay Zsigmond,

jegyző.

Brandt Márion,

2-1

bíró.

KI AKAR LENNI?

egyéves önkéntes

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészültségre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerelhetik az

egyéves önkéntesi jogot.

Aki már sor alatt volt, elkészt.

Születési év okvetlen közlendő.

Értesítőt ingyen és bérmentve küld:

LICHTBLAU ALBERT

a katonai előkészítő tanf. igazgatója DEBRECEN.

Az intézet állami felügyelet alatt áll.

ÉRTESEITÉS.

Van szerezésem a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **saját készítményű**

SÍRKOSZORÚK,

valamint **pálmák, művirágcsokrok,** vagy bármily e szakmába vágó munkálatokat és legújabb **menyasszonyi koszorúk** és **menyasszonyi ruhadiszeket** bámulatos olcsó árban készítek.

A mélyen tisztelt közönség szives megrendelését várva, maradok kiváló tisztelettel

ÖZV. SÓKA ISTVÁNNÉ,
okl. művirágkészítő

Zomborban, Apolló-utca 22. szám. (Konkolyfele mosóintézet.)

Ritka alkalmi vétel!**Villanyos csillár kiállítás.**

A legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

VILLANYVILÁGÍTÁSI BEVEZETÉSEK

a legmesszebbmenő szavatolás mellett.

Petroleum és gázlámpák

villanyra átalakíttatnak

Teltsch Gáspár

optikai és elektrotechnikai műintézetében

ZOMBORBAN 50-23

Bámulatos olcsón!

Ad 4932/kig. 1905. sz.

Pályázati hirdetemény.

Járásomhoz tartozó Turja nagyközségben elhalálozás folytán üresedésbe jött községi jegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok és felhívom ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi december hó 10-éig** okvetlenül terjesszék be.

A szerb nyelv tudása megkívántatik.

Az állás javadalmazása:

a) Havi előleges részletekben kiszolgáltatandó 1100 korona évi készpénz fizetés.

b) 17 katasztrális hold és 300 ööl szántóföld haszonélvezete, mely után az adót és közterheket a jegyző fizeti.

c) Természetbeni lakás, gazdasági udvar és kert élvezettel.

d) A magán. munkálatok teljesítéseért szedhető szabályrendeletileg megállapított díjak.

Obecse, 1905. október 7-én.

Dr. Balaton Gyula,

főszolgabíró.

4171/1905.

Pályázati hirdetemény.

Járásomhoz tartozó Bácsalmás községben ujonnan szervezett II-ik községi szülésznői állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból havonkénti előleges részletekben kifizetendő 200 korona évi készpénz és a szülésznői teljesített segédkezésért 2 korona díj. A megválasztandó szülésznő a községen kívül a bácsalmási szülőtelep központján tartozik állandóan lakni. Egyéb teendőire nézve az I. községi szülésznői állás szervezése alkalmával alkotott községi szabályrendelet az irányadó.

Felhívom a pályázni szándékozókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi október hó 25-ig** nyujtsák be.

Elkészve érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.

Bácsalmás, 1905. október hó 4-én.

Szutrély Lipót,

főszolgabíró.

Olcsóbb mint bárhol! — Pontos kiszolgálás!

VILLANYOS LÁMPÁK!

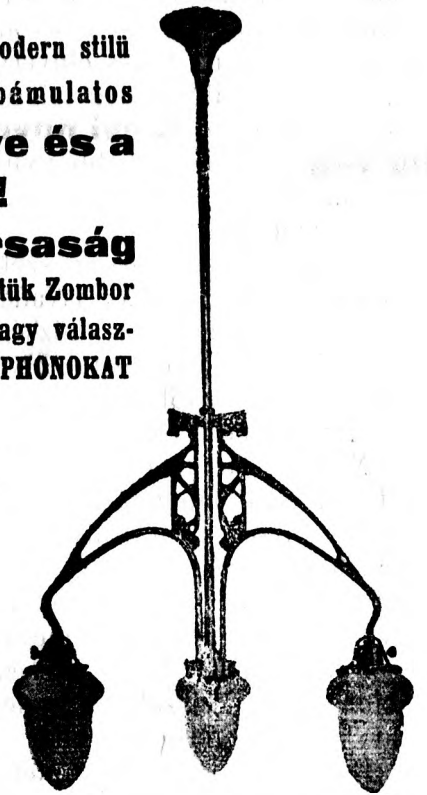

Ajánljuk dús raktárunkat modern stíli **villanyos lámpákban**, bámulatos olcsó áron, **teljesen szerelve és a vezetékhez kapcsolva!**

A grammophon társaság (tró angyal védjegy) képviselőt megnyertük Zombor és környéke részére; raktáron tartunk nagy választékban kifogástalan működésű **GRAMMOPHONOKAT** és **LEMEZEKET.**

A triesti **LINOLEUM** (parafa szőnyeg) óriási raktárát is a n. é. közönség b. figyelmébe ajánljuk.

Fehérneműek, izléses nyakkendők, csipkék, szalagok, karlsbadi porcellán serviceok, **BERNDORFI ALPACCA** és **ALPACCA** ezüst.

Chinaezüst és bronz dísz tárgyak olcsó áron.

A n. é. közönség szives látogatását kéri

Goldfáhn Sándor és Fia,
Zombor, Kossuth Lajos-utca.

20-7

Esőernyők, gyermekkoosik, utazó bőröndök, játékok, tajtékpiák. — **Szolid elvek.**

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLÁK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KÁRTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

— KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE —

Z O M B O R B A N

— A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN. —

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

— **PAPIR- és IRÓSZEREK**
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON. —

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK
ÉS A
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA“ KIADÓHIVATALA.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDK
ÉTLAPOK